

SLOBODNO KRETANJE RADNIKA U EUROPSKOJ UNIJI

Nenad Božiković

SAŽETAK

Jedan od bitnih sloboda je slobodno kretanje radnika u Europskoj uniji, koji omogućava slobodno priključivanje tržištu rada u bilo kojoj članici Unije. Ograničavanje tržišta rada je tako da se prednost daje matičnim državljanima dopušteno je samo iznimno, i to za obavljanje poslova koji se odnose na obnašanje javne vlasti i odgovornosti za zaštitu općih interesa države.

Sloboda kretanja radnika zajedno sa slobodom poslovnog nastanjivanja predstavlja slobodu kretanja osoba, kao jednu od četiri osnovne slobode unutar Evropske unije. Sloboda kretanja radnika u EU u funkciji je stvaranja i jačanja unutrašnjeg tržišta i ostvarenja ciljeva socijalne politike još od početka evropskih integracionih procesa. Autor u radu analizira sadržinu slobode kretanja radnika u EU, zatim ograničenja te slobode razlozima javnog poretka, javne sigurnosti ili javnog zdravlja, kao i ograničenja u pogledu zapošljavanja u javnoj upravi. Posebno će biti analizirano i pitanje uspostavljanja tranzicijskog razdoblja tokom kojeg postoji ograničenje slobode kretanja radnika iz novih država članica EU, kao i položaja radnika koji u EU dolaze iz država koje nisu članice Unije. Zapošljavanje je važno pitanje koje je bitno i za pojedinca i zajednicu u kojoj živi. Zaposlenost utiče na sve sfere života individue, te su prisutni jaki motivi za uspostavljanje radno-pravnog statusa. Za svaku državu zaposlenost i nezaposlenost trebaju biti važni faktori za planiranje razvoja društva, i ostvarivanja prava pojedinaca. Ulazak u Europsku uniju dugoročno bi se trebao pozitivno odraziti na položaj mladih na hrvatskom tržištu rada jer Europska unija podupire države članice u iznalaženju adekvatnih obrazovnih i politika zapošljavanja za mlade.

Iako je Ugovorom o funkcioniranju EU (UFEU) zabranjena svaka diskriminacija u pogledu zapošljavanja, zarade, te ostalih uvjeta rada, ipak je iz prakse Suda evidentno da su građani EU izloženi kršenju njihovih prava. Pritom je Ugovorom obuhvaćena samo direktna (otvorena) diskriminacija, dok indirektna diskriminacija nije regulirana. U tom smislu značajno je djelovanje Suda koji je kroz svoje odluke definirao direktnu i indirektnu diskriminaciju, postupajući s ciljem proširenja ove slobode i zaštite prava radnika. To posebno dolazi do izražaja kroz presude o pojmu „radnik“ koji nije određen Ugovorom te je Sud u svojim odlukama istakao da se pojam „radnik“ treba tumačiti široko, što se opravdava potrebom zaštite prava radnika. Sud svojim odlukama proširuje djelovanje odredbi kojima je reguliran položaj osoba koje su korisnici različitih prava, pritom posebno pazeći na poštovanje načela nediskriminacije u pogledu radnika migranata i članova njihovih obitelji. Zbog toga će analiza u ovom radu obuhvatiti najznačajnije presude, kako recentne tako i one starijeg datuma, koje su imale snažan utjecaj na tumačenje slobode kretanja radnika i zaštite radnika od diskriminacije. U pogledu samozaposlenih osoba, odnosno slobodnih profesija, jedno od najkompleksnijih pitanja jeste pitanje uzajamnog priznavanja diploma i kvalifikacija. Premda uređivanje profesija (zanimanja) ostaje u nadležnosti država članica, pristup unutarnjem tržištu, odnosno ostvarenje načela slobodnog kretanja radnika bilo bi bitno ograničeno ako ne bi došlo do uzajamnog priznavanja diploma kao uvjeta za bavljenje

određenom profesijom. Stajalište autora da trenutno stanje za priznavanje, a vezani su za slobodu kretanja radnika mora se regulirati brže zapošljavanje i priznavanje dokumenata te bržeg pristupa da bi se smanjio socijalni trošak država Europske unije.

Ključne riječi: sloboda kretanja radnika, ograničenje slobode kretanja radnika, zapošljavanje, priznavanje stručne kvalifikacije.

FREE MOVEMENT OF WORKERS IN THE EUROPEAN UNION

SUMMARY

One of basic freedoms refers to the free movement of workers within the European Union. It enables them to access the labour market in any of the EU member states. Limiting the labour market, in the sense that the citizens from the country of origin are given priority, is applied only exceptionally for the jobs in the field of public authority or protecting state's general interest.

The free movement of workers and the freedom of establishment constitute the freedom of movement of persons as one of the basic four freedoms in the European Union. The free movement of workers within the EU has been defining and strengthening internal market and social policy aims since the beginning of the European integral processes. In this paper, the author analyses the capacities for the free movement of workers within the EU, freedom limitations and reasons for public order, safety and health, as well as limitations for the employment in the field of public authority. The issue of establishing a transitional period shall also be analysed. This is the period when there are limitations in the free movement of workers coming from new EU member states. Furthermore, the position of workers entering EU from non-member states shall also be analysed. Employment is an important issue for both an individual and community. It impacts all aspects of a person's life. Therefore, there are strong motifs to establish legal and employment status. Employment level should be an important factor for social and personal development in every country. In the long-term, joining the European Union should have a positive impact on the position of youth in the Croatian labour market since the European Union supports member states in developing suitable educational and employment policies for the youth. Although the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU) bans all types of discrimination in relation to the employment, salary and other work conditions, the Court practice indicates that the rights of EU citizens are often breached. The Treaty includes only direct (open) discrimination. Indirect discrimination is not regulated. Therefore, the Court activities are very important because, through its decisions, the Court defines direct and indirect discrimination and aims to expand these freedoms and protect workers' rights. This is especially emphasized in the decision concerning the term "worker" that has not been defined in the Treaty. In its decisions, the Court emphasized that the term "worker" has to be broadly interpreted and such interpretation is justified with the need to protect the workers' rights. With its decisions, the Court expands the provisions defining the position of persons using different rights. While doing so, special attention is paid to the compliance with non-discrimination principles for migrant workers and their family members. Therefore, the analysis in this paper shall include all most important decisions – both recent and older – which had a strong impact on the interpretation of free movement of workers and protecting workers from discrimination. As for self-employed persons or free-lance occupations, one of the most complex issues is the question of mutual diplomas and qualifications acknowledgement. Although member states are competent for occupations arrangement, the access to market and the realization of workers' free movement right would be significantly limited if diplomas weren't mutually acknowledged. The author thinks that current state is not satisfactory and that documents

acknowledgement and employment have to be realized faster in order to decrease social expense for EU countries.

Key words: free movement of workers, limiting free movement, employment, professional qualification acknowledgement.